

PG
5038
G4P6

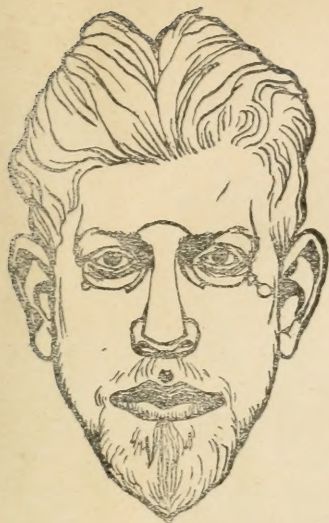

1. signed.

48 1392
35

Wye Singapore
1910.

FRANTIŠEK GELNER

PO NÁS

AŽ PŘIJDE POTOPA!

BÁSNĚ

MCM

EDICE NOVÉHO KULTU

LIBRARY

MAR 2 1970

UNIVERSITY OF TORONTO

PG
5038
G4P6

Přetékající pohár

Já držím pohár ve své dlani.
Je zpeněný a přetéká.
Já držím pohár ve své dlani,
jenž čeká na rty člověka.

Jenž čeká, zdali víno jeho
se do brázd vyschlých rozleje,
na snivých květech v jiných světech
zda zavěsí své krůpěje.

Jenž čeká, zda se sehnou květy
pod onou tíží ku zemi.
Jenž čeká, zdali jiné světy
rozzáří svými vůněmi.

Já držím pohár ve své dlani,
jenž čeká na rty člověka.
Já držím pohár ve své dlani:
své srdce, které přetéká.

Píseň dobrodruhova

Domov mých otců byl kdesi v dálce.
(Jak je to dávno již, kdož pak to ví!)
Po krajích oněch, jež v zuřivé válce
probili, ztratili — v zoufalé válce! —,
orel mé touhy nehladoví.

Dobře však cítím v sídle svém novém,
kde nyní dlím, že jen cizincem jsem.
Jak je mně cizí vše pod tímto krovem,
u lidí skrčených pod nízkým krovem,
jak je mi cizí ta nevlídná zem!

V srdci mi žhnoucí plameny hoří.
V pusté své jizbě kovám si štít.
Spěti chci k oblastem dalekých moří,
na vlnách neznámých, bouřlivých moří
do živlů zuřivých veslem chci bít.

Až mne kdys bouře zachvátí ve snu,
v úskalí vjedu rozkoší mdlý.
Mystickým orkanům v náručí klesnu,
tajemným přerodům v náručí klesnu,
v nichž se má touha nezrcadlí.

Přátelství duší

Toužil jsem na své cestě osamělé
po duši něžné, upřímné a vřelé.

Můj sen se v tobě ztělesnění dožil.
Své srdce jsem ti v tvrdé ruce vložil.

Nejdřív's je líbal, pak jsi na ně plival,
za rok a za den při vzpomínce zíval. —

Pro nový žal mám srdce málo smělé.
Má touha mře na cestě osamělé.

Puberta

Příliš záhy lásky o hodech mně pěla,
o zhýřených nocích, o náručích děv,
příliš záhy znavil údy mého těla
její lákavy a slibující zpěv.

Ale marně ruce mé se vztahovaly
ku prostřeným stolům byt jen po zbytcích.
Na svá prsa, v nichž se žáry masa vzňaly,
rval jsem jenom chimér mlhovitý sních.

Ó ty dlouhé noci zoufalého bdění,
když se v okna jitro stále nevrací,
a když tělo, pro něž není ukojení,
v nelítostné temno tupě krvácí.

Pozdrav rodnému kraji

Den slunce je a vůně plný.
Oslněn kráčím krásou dne.
Obilím táhnou dlouhé vlny
po lánech půdy úrodné.

Můj rodný kraj! Chci v duši vtěsnat
požitek turisty a dost.
Vzpomínat hnusno. Dobře je snad,
že k srdci mému nepřirost.

Láskou jej nezdravím, leč smíchem. —
Mně vsíříc po žluté silnici
jde měšfák s odumřelým břichem
se svojí tlustou samicí.

Dost možná: Zde se narodili
a žili v tupém štěstí svém.
Několik bytů zalidnili
života schopným potomstvem.

A až kdys naplní svá léta,
pak spát zde budou v pokoji
a ještě vděčně ten kout světa
svou vlastní mrchou pohnojí.

Kázání Spartakova

I.

Z kasematy vás věznicí
v tmu hodíte oheň smolnicí,
své pochybnosti dravé.
Má-li vzplát spása z plamene,
dál žijte v kobce kamenné
své pochybnosti dravé.

Vy, kteří chcete slunce svít,
již silní chcete v středu žít
svých silných dcer a synů,
a kteří v dusném vězení
v tvář zříte na smrt zemdění
bezkrevných dcer a synů,

vy, kterým touhy nezbytí
na cestu káže svítiti
v tmách tápajícím, bídným,
a jimž za pěstí zdviženou
jest jíti drahou určenou
v tmách tápajícím, bídným,

vy, kterým nestačí váš kout
své všechny síly rozvinout:
Ó pochybujte, druzi!
Čas brzy přijde k vyjití.
Ať každý plamen roznítí
svých pochybností dravých!

Z žalární stavby prokleté
až trosky zbudou, vyjdete
s rudými pochodněmi.
A potáhnete tmou a tmou
kams v dálku, v dálku neznámou
si hledat Novou Zemi.

II.

Paže svislé, beze slova sedíte tu, přátelé.
Hlava skleslá, smutek v očích, čelo bledé,
nesmělé.

Teskníte, že zítra v cirku zhoubné meče
v rukou svých
musíte svým žitím živit luzy potlesk, jásos,
smích.

Že dnes ještě sedíte tu v úzkostlivé předtuše,
zítra mnohý ležet bude v písku cirku bez
duše.

Slyšte, druzi, i vy, kterým zítřkem končí
běh se dní:
Pěstě naše, meče naše, naděj' naše poslední.

III.

Muž bledý často vypravuje tiše
za šera vám
mdlou řečí, která něžným smutkem dýše.
Nerad ho slýchávám.

On mnoho let prý bloudil pouští v bílá
jsa roucha oblečen
a nelkal, když pěst poutem spjata byla,
když k vám byl zavlčen.

Za soumraků teď vykládá vám tiše
své vidiny:
že přijde Mesiáš z boží říše,
království chudiny.

Ten bledý muž sny svými meče z dlaní
vám vyráží.
Ó nedbejte ho! Nezahodte zbraní,
dál buďte na stráži!

Zášť k věstcům, jichž řeč vás jen mdlobou
raní
si vpište do lebek!
Svým dětem kořist svou, ne tužeb lkání
vhodte do kolébek!

Reflexe

Noc temná je. V podkrovní světnici
lampa na jítro čeká.
Po zvětralých zdech v pusté ulici
se reflexe krvavá smeká.

Půjdou-li tudy potají
divocí kommunardi,
kteří ve zbraních čekají,
až Nové Jitro se zardí,

neb budou-li tudy před katem
utíkat zločinné davy,
jež okovy šíleným záchvatem
o vládců drtíií hlavy,

neb jestliže hlouček tudy by táh
těch, kteří zbloudili s cesty,
neb samotný kdos, jenž v temnotách
vyřk' kletbu nad spícími městy,

ať je jim světlo to signálem,
že kdosi zde do noci čeká.
V tmách ulice po zdívu zvětralém
se krvavá reflexe smeká.

Na divou montaň zřel jsem se zápaľem

Můj mladý věk tak do šestnácti roků!
Své nejkrušnější děkuju mu dny,
své msty a nenávisti kalnou stoku,
své nejživější děkuju mu sny.

Chtěl jsem se tehdy státi jenerálem,
ne však se bít ve službách koruny.
Na divou montaň zřel jsem se zápaľem
a na nešťastné hochy z komunity.

Já doufáľ jsem, že ve vražedných bojích
oběti krásou v plamen vznítím se,
a když pak vzejde zora tužeb mojích
se střelou v prsou s koně sřítím se.

Čas šel. Já zatím staré modly ničil,
hvozď vegetací dávných zžihal v prach
a bez živného ohně poustevničil
věčného ledu v smutných koučínách.

Tam zemřela má sebevíra žalem,
tam resignovat učil se můj cit.
Vím, nestanu se nikdy jenerálem
rakety vzpoury metajícím v lid.

Když v šero rudý kohout zakokrhá,
k snům svého mládí navrátím se zpět.
A budu z těch, jež ruka druhú vrhá
po vykonané práci do šachet.

Vzduchoplavec

Jak lovci rozstřílený dravec
slét' balón v srázy ledných skal.
Sřítíl se s člunu vzduchoplavec
a údy své si roztřískal.

Plynuly tichem těžké chvíle.
Konečně probudil se z mdlob
a viděl širé pláně bílé,
své lože smrtelné a hrob.

Zachvěl se mrazem. Mdlou mu hlavou
fantómy táhly v směsici.
Zřel domov, slunce kouli žhavou
a útulnou svou světnici.

Spatřil svou plavovlasou lásku. —
Kdo ji to parkem provádí?
Své dítě poznal podle hlásku. —
Zemru-li, kdo je pohladí?!

V zoufalství marném zalkal. Běda
mu, kdo svou hroudu opouští!
Výsměšně: lidstvo, pokrok, věda
znělo to ledných do pouští.

Neděle

Slunce umírá s večerem.
Ve prachu zvířeném davy
vesele proudí Praterem.
Lid jednou v týdnu se baví.

Čas nudný v hospodě zabíjím.
Co venku je rušno a živo,
zdlouhavým douškem dopíjím
z prasklé sklenice pivo.

Tobě, má milá, na zdraví!
— Víš, za dar tvého těla,
když jsi se v extasi pohlaví
úděsem přijetí chvěla.

Na zdraví tobě a na zdraví všem,
kdož tebe užili, drahá,
a všem, které ještě vášnivým rtem
ve křeči zulíbáš nahá!

Kol oken hrne se v soumraku
dav příručích, prostitutek,
žen s dětmi, služek a vojáků:
Mně zpívá nad hlavou smutek :

že pijáku dotěrná reflexe
požitek z opilství kazí,
že marně vzněcuje člověk se,
když v duši skepse ho mrazí.

Bezceští

Má nečinnost se mně již k smrti hnusí
a k práci své jsem vždy byl bez lásky.
Ó moci rázem roztrhati v kusy
své cíle, poměry a závazky!

Však nově začít — je to bezvýsledné,
když sklamání mé všechno proklíná,
a ruka moje, sotva že se zvedne,
již znavená mi padá do klína.

A to vím jistě: Kdybych dnes byl ženou,
tak slinám světa nastavil bych líc
a s drzým smíchem, sukni vyzdvíženou
své tělo šel bych prodat do ulic.

Po nás ať přijde potopa!

Vy dobří hoši, co jste vyšli bořit
se vzdorem v srdcích, s pěstí sevřenou,
co lidstvu nové ráje chcete stvořit,
vám zpívám píseň na rozloučenou.

Můj vzdor se zchladil volnou sprchou času,
rez s pochvou srostil meče rukojeť.
Brutální, zpěvnou, lehkovážnou chasu
v svém srdci jsem si zamiloval teď.

Mí přátelé se v symposiích baví,
by zase zítra klesli do bídy.
Na večer z loží zvedajíce hlavy
se v duchu těší: Diem perdidí.

Se zbožnou úctou nelíbají holku,
je nevábí zjev plodných samiček.
V kavárnách nočních u politých stolků
jsou rytíři pochybných dámiček.

Mám za přátele marnotratné muže.
Z nás každý rád svou hřivnu zakopá.
My do svých vlasů vplétáme si růže,
a po nás — — ! což — ať přijde potopa!

To je teď celá moudrost moje

Co je teď celá moudrost moje:
Milovat hlučnou vřavu boje,
za nocí vnikat do snů žen
a trochu býti zadlužen,
pískat si, jak mi zobák narost,
vínem si plašit s čela starost,
svůj život rychle utratit,
nic nezískat, nic neztratit.

Na sofa zeleném

Na sofa zeleném v zšeřelém kabinetu,
kde slunce žhavý žár spád rulet zaclání,
líbal jsem její tvář a tenké pruhy retu
a spánky průsvitné jsem tiskl do dlaní.

Na hlavě mojí se jí prsty třásly jemně
ve svítech zjemnělých na sofa zeleném,

Ó dálky průhledné! Ó něžný smutku ve
mně!

Ó zlaté paprsky na moři ztišeném!

Jako ty polní rostliny

Nekrotím sfingu teoriemi
ješitné büchnerské doktriny.
Zřím bezstarostně na nebe a zemi
jako ty polní rostliny.

Slunce se vlastním žárem svým spálí,
a klasy zemrou, abych já žil.
Jsou dálky, obzory, tesknící žaly.
abych se rythmem roztoužil.

Oběti mé se nekouří k bohu.
Dech smrti duši mou nezjitří.
Žitím se protloukám, jak nejlíp mohu,
bez velkých nadějí do zítří.

Noc byla touhou přesycená

Já nehledal jsem vlnou Frynu
pro flirt a k ukrácení dne.
Utišení jsem na tvém klínu
pro srdce žádal neklidné.

Noc byla touhou přesycená
a vábila a lákala.
V tvé jizbě lampa rozsvícená,
vím, že můj příchod čekala.

A lože ztřísnilo se krví. — —
A já se zachvěl vědomím,
že srdce tvé jsem vznítit prvý
a že je prvý rozlomím.

Demaskovaná láska

Dobře jsem jed a dobře jsem pil
na večer ve Pšorrbroji
a v noci jsem se nasýtil
smyslnou láskou tvojí.

Tvá malá ramena líbal jsem
něžně znova a znova.
V přívalu vděčnosti říkal jsem
sladká a dětinská slova.

Nevím, ženo, jak v tobě ďas
vzbudil šlapanou pýchu,
že ironisovat začalas
vážnost našeho hříchu

a sliby, které se neplní,
a vášně, co do rána zchladne,
a něhu, jež nitro nezvlíní,
za niž se zastydím za dne.

Zamrazilo mne. Pravdy slov tvých
vědom byl jsem si zcela.
Drzé své ruce jsem zahanben zdvih'
s tvého dívčího těla.

Perspektiva

Má milá rozmilá neplakej!
Život už není jinakej.

Dnes buďme ještě veseli
na naší bílé posteli!

Zejtřa, co zejtřa? Kdož pak ví.
Zejtřa si lehneme do rakví.

Záchvat nervósní

Na večer včera tvá tři políbení
přivedla všecku krev mou do varu.
Snažím se darmo nalézt zapomnění
pohledem dlouhým na dno poháru.

Že ani jednu noc nebudeš mojí,
zoufalým výkřikem mou hlavou zní.
(Tvá dušička se konsekvencí bojí!!)
Mým tělem třese záchvat nervósní.

V mé krvi žádost tvého těla zpívá.
Svou skoupou něhou nezraňuj mi hrudť!
Zatáhni drápky, ty má kočko divá,
a mojí lásce milostivá buď!

Pro klid své duše

Králové staří truchlí na svém trůně
a bázeň jímá šlechtu bezduchou,
sny básníků, jichž duše smutkem stůně,
se choře barví tesknou předtuchou.

Rouhači skleslí staví bohu chrámy,
bursovní židi činí pokání,
hnilobný zápach prostopášné dámy
k potlačování vášně dohání.

Pro klid své duše nejtěžší si víno
a nejvřelejší ženu vyberu. —
Vybízím vás, má drahá, vlná Fryno,
k jednomu tanci v tlamě krateru. —

Píseň

Vím, skepse má je příliš tvrdá,
a mysl má je příliš hrdá
a výsměch zlý a rouhavý,
extase moje otráví.

Rád v noci bdím a ve dne dřímám
a paradoxní názory mám.
Své lásky k zášti přinutím
a přátele si znechutím.

Je pro mne málo směrodatný
soud bližních dobrý jako špatný.
V čas pole svá si pokosím.
A o pohřeb se neprosím.

Smuteční

Zbyla mně veteš vzpomínek,
zástavní list z mých hodinek,
a zablácená promenáda
z dob, kdy's mne ještě měla ráda.

V městě teď bouří karneval,
a já bych slzy proléval.
K úpadku spěje moje firma.
Pánbu mne pere všema čtyrma.

Vzpomínka

Ťáhlo už k ránu. U stolů
ospalí sklepníci snili.
My ještě vesele pospolu
bílé víno jsme pili.

Víno vzbouzelo ohněm svým
smyslnost naší krve.
Druhům jsem vyprávěl opilým
o svojí lásce prvé.

Doma, v hnízdě, kde přišel jsem v svět,
švadlena ráda mě měla.
Mně bylo tehdy šestnáct let,
jí třicet nebylo zcela.

U kříže v polích jsem scházel se s ní.
Cesta byla tam pustá.
Líbal jsem s prudkostí nervósní
její červená ústa.

V šeru jsme k lesu šli. Něžní a mdlí
láskou svou byli jsme sami. —
Vojáci taky tam chodili
se svými milenkami. —

Rusá láska

Má tlustá blondýnko! Má Ofelie
hladové vášně unavená bojem!
Že Hamlet tvůj den ze dne chladnější je,
tvé srdce pláče teskným nepokojem.

Nahrben Hamlet v lenošce sedí,
své žluté vlasy rukou hladí líně.
Na rudé růže klidným zrakem hledí,
na rudé růže schnoucí na tvém klíně.

Vše marno, Ofelie! Nerozpěje
se Hamlet sladkostí tvých bílých údů.
Zemlením tělo tvé se nezachvěje
po divém tanci rozzuřených pudů.

Však do kláštera nejdi přese všecko!
Za noci duše k smrti truchlivá je,
a Hamlet usne jak při krbu děcko
tvé teplé tělo bílé objímaje.

Chiméra

Vím, že jednou ke mně vkročí
cosi tiše za šera.
Vítězně se zadívá v mé oči
chiméra.

Vytuším jí po bok sedna,
že se snášet začíná
s beder otců snaha bezvýsledná
na syna.

A přece zdráhám se

Skleněná lahvička, a lebka na vignettě
v mou duši vbodává svůj pohled příšerný
Den ze dne s myšlénkou o onom lepším
světě
já neznaboh se stávám více důvěrný.

Chlebíček vezdejší a rozmnožení rodu
rád lidu zůstavím s instinkty zdravými,
a velké žádosti mé, jak snít v kalnou vodu,
jak jen se dotknu jich, se mění v dlani mi.

A přece zdráhám se, já piják notorický,
svým hrdlem prolítí svůj doušek poslední.
Sny směšných zázraků mne uchláchlí
vždycky,
a stesk můj udusí noc jedna výstřední.

Miluju severní nebe

Miluju severní nebe
bílé a bez citu,
kterým se marně prodírá slunce
chladné a bez svítu.

Miluju severní pláň
se smutkem zavátých cest.
Miluju večerní mlhy
severních velkoměst.

Miluju severní muže
těl těžkopádných a mdlých
s bezradnou, truchlivou touhou
v srdcích tesklivých.

Miluju severní ženy
bázlivě stulené v tmách,
které prožívají své lásky
v snech a vzpomínkách.

Sentimentální žádosti

Má touha rameno hubené
v pláči vášnivém zvedá.
Teplo zhaslého plamene
v studeném popeli hledá.

Sentimentální žádosti
v duši mé křídloma tlukou.
Má touha pláče a tělu se mstí
třeštivou, horečnou mukou.

Jsem dneska zase nemocný.
Krev v spáncích bije mi prudce.
Tesklivě sahají v moje sny
dvě bílé, panenské ruce.

Ztísněnost

V mé hlavě ještě chaos bezradný je,
(noc celou prohýřil jsem do jitra)
a již zas tíseň bezdůvodná bije
úderem těžkými mně do nitra.

Na čas jsem vínem utopil ji včera
a zpěvem srdce ohlušujícím,
a hudbou hřmící do smutného šera,
a zrakem holky drze vábícím.

A za svítání městem vrávoral jsem
s tupými smysly, mdlý a vysílen.
A tíseň spala. Oči upíral jsem
lhostejně v mroucí plamen svítilen.

Blasphemie

Dlouho to trvalo, než pravdy věčné
v prázdnotě sobecké jsem uviděl.
Za tvurce a za nahé tvorstvo vděčné,
za sebe sama jsem se zastyděl.

Jsem Adam, jak nás mnoho toho druhu,
jenž přejedl se plody poznání,
a konec konců jde mně přec jen k duhu
hněv boží a mé z ráje vyhnání.

Bych v lítosti si chléb svůj vydělával,
k tomu mne pán bůh nemožno přinutit.
Jak divadelních dojmů pestrý nával
působí denní život na můj cit.

Elegie

Vše sklamalo mne. Srdce žen mně milých,
vím to dnes, nikdy z prudka nevzňal cit.
A přátelé mí v nestřežených chvílích
svou surovost mně dali pocítit.

Jen Marie, ty ještě drahá jsi mi. — —
A já tvou duši přišel otrávit,
bych nudné hejsky řečmi cynickými
u plných sklenic mohl pobavit.

Má dnešní láska jiné vzezření má.
V mé pusté jizbě zima vane tmou.
Mně je tak smutno. Upracovanýma
rukama stiskni horkou hlavu mou!

Na dálném jihu snad

Reflexy severu jsem vsál pletí pobledlou,
znavený rytmus líně mou krví bije mdlou.
Mně vášeň žádná duší vítězně nehřměla,
jen žhavé barvy snů mých bolestně setřela.

Truchlivá moje láska v své něze dojemné
mé tělo vysiluje a enervuje mne,
tesknoty sirný plamen horečně roznítí,
však mojí touze nikdy, té nedá zemřítí.

Nemožno, aby vzňaly mé srdce do žhava
ty loutky, které matka s přívažkem prodává,
a ženy, pro kus chleba co tělo ztřísnily,
a ty, jichž smysly bída a práce ztupily.

Kdes v zemích bez kultury, na dálném jihu
snad,
je bytosť, již bych mohl vášnivě milovat,
jež moji touhu mohla by zdusit z úplna,
brutální, silná, divá, jak zvíře smyslná.

Náhle se zachvěje má duše

Pro fixní ideje
mám dithyramby na rtu,
své všechny naděje
na jednu sázím kartu.

Pro fixní ideje
se biju v ohni prudkém. —
Až náhle zachvěje
se duše trapným smutkem.

Se srdcem vyprahlým
a pustým vystřízlivím
a mrtvým vznětům svým
se ironicky divím.

Epilog

Ne, tohle není život, o němž pěly
naděje v představ žhavé orgii.
Čekal jsem vášně, jež by sopkou vřely,
a vysílení, která zabíjí.

Mdlobu a hnus mně láska vstříkla do žil,
lítost, již marně ironisuju.
Svatebních nocí, jež jsem kdysi prožil
v svých předrážděných snech, teď lituju.

Se srdcí závoj nekles' pod mou rukou,
jen sarkasmy se v slovech zablýskly.
Duše jak psi, jež pro zábavu tlukou,
před cynismem se do tmy přitiskly.

Na místo vzdoru ohněm planoucího
a zvonů v bázni hřmících na poplach,
viděl jsem skleslost davu stupidního
žvýkajícího novinářský tlach.

Z divadel dvorních nuda vyhnala mne,
z promenád žebrající mrzáci.
Z chansonett laxních bída řvala na mne
a z grimass duše, která krvácí.

Doufal jsem v lásku, jež by sopkou vřela
a v něžnou přízeň duší citlivých,
čekal jsem vzpurná vzdorovitá čela,
a bujných retů rozpustilý smích. — —

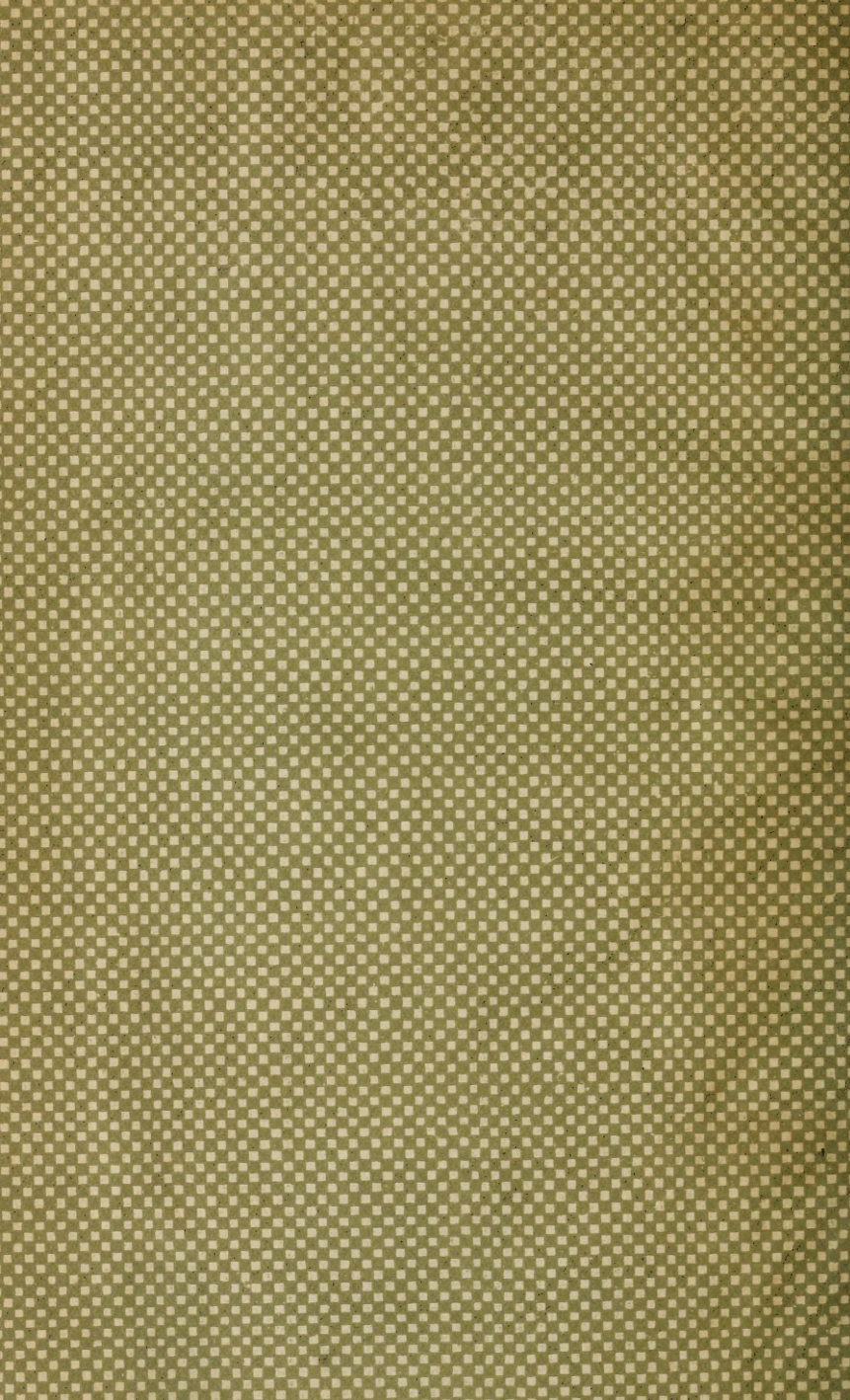
Naděje lhavé duši otrávil
a zoufalství se vrhlo na sousto.
Jsem z těch, kterým svět podlamuje síly
a již se zřící ho přec nejsou s to.

Mé srdce divě životu se rouhá,
mé srdce divě život miluje.
Přes mrtvoly snů bolestná má touha
za novou fikcí v běh mne bičuje.

O B S A H.

Přetékající pohár	5
Píseň dobrodruhova	6
Přátelství duší	7
Puberta	8
Pozdrav rodnému kraji	9
Kázání Spartakova I.	10
» » II.	12
» » III.	13
Reflexe	14
Na divou montañ zřel jsem se zápalem	15
Vzduchoplavec	17
Neděle	18
Bezcestí	20
Po nás ať přijde potopa!	21
To je teď celá moudrost moje	22
Na sofa zeleném	23
Jako ty polní rostliny	24
Noc byla touhou přesycená	25
Demaskovaná láska	26
Perspektiva	27
Záchvat nervosní	28

Pro klid své duše	29
Píseň	30
Smuteční	31
Vzpomínka	32
Rusá láska	33
Chiméra	34
A přece zdráhám se	35
Miluju severní nebe	36
Sentimentální žádosti	37
Ztísněnost	38
Blasphemie	39
Elegie	40
Na dálném jihu snad	41
Náhle se zachvěje má duše	42
Epilog	43

PG
5038
G4P6

Gellner, Frantisek
Po nas at prijde potopa

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
